

Zorgunits alternatief voor verpleeg- of verzorgingshuis

Een nieuw mantelzorgconcept, waarbij kant-en-klare (bad)kamers of zelfs hele huizen tijdelijk tegen of bij woningen worden geplaatst, kan een goed alternatief zijn voor dure woningaanpassingen. Ze verlichten het werk van mantelzorgers en maken veel verhuizingen of opnames in verpleeg- en verzorgingshuizen overbodig.

Tekst: Kees de Jong, foto's: Dirk Verwoerd en PasAan

Op 17 maart werd de eerste kant-en-klare zorgkamer geplaatst bij de woning van Daan van Tol en Jacky Nieuwstraten in Amersfoort.

‘Dankzij de zorg kunnen we

Voor Daan van Tol (58) en Jacky Nieuwstraten (44) uit Amersfoort is de zorgkamer een geschenk uit de hemel. ‘We kunnen nu in ons eigen huis blijven wonen en de kwaliteit van ons leven is enorm verbeterd. We hebben weer tijd en energie om samen van dingen te genieten. Voor ons lijkt het wel een vakantiehuisje’, zegt Jacky opgetogen. Daan knikt enthousiast. ‘Ik kan nu in m’n rolstoel in onze eigen tuin zitten. Ik kijk graag naar de vogels.’ Een paar jaar geleden werd bij hem een ernstige, ongeneeslijke hersenziekte geconstateerd. Jacky: ‘Je leven staat totaal op z’n kop. Daan is veel minder mobiel geworden en vrijwel aan huis gekluisterd. Op een gegeven moment kon hij geen trappen meer lopen en moesten we noodgedwongen beneden in de woonkamer

slapen. Dat is natuurlijk verre van ideaal, zeker als je een stevige roker bent. Ook douchen en wc-bezoek werden steeds lastiger. We zijn lang bezig geweest om een oplossing te vinden waarbij we niet hoefden te verhuizen. We wonen hier al 23 jaar en wilden hier heel graag blijven. Na lang zoeken kwamen we uiteindelijk bij PasAan terecht en hun zorgkamer leek ons het ei van Columbus. Gelukkig was de medewerking van De Alliantie, onze verhuurder, hartverwarmend. Hoewel we er nog wel een tijdje op hebben moeten wachten en zo’n eerste zorgkamer wel wat kinderziektes vertoonde, is ons geduld nu meer dan beloond. We zijn er erg blij mee. Aanvankelijk waren we wel een beetje bang dat zo’n tijdelijke aanbouw stigmatiserend zou werken, maar dat is helemaal

zorgkamer 'om hier blijven wonen'

niet zo. De buitenkant ziet er door de afwisseling van steenstrips en hout heel natuurlijk uit. Het lijkt alsof de zorgkamer er altijd al gestaan heeft.'

In één dag

In één dag werd de kant-en-klare zorgkamer geplaatst tegen de zijpui van de woning van Daan en Jacky. Gelukkig was daar in hun tuin genoeg ruimte voor, wat uiteraard lang niet altijd het geval is. De noodzakelijke voorbereidingen waren minimaal. Er moest alleen een funderingsplaat worden gelegd en een gat in de gevel gehakt als doorgang tussen de zorgkamer en de woonkamer. De volgende dag al waren alle installaties en leidingen aangesloten en kon Nederlands eerste zorgkamer,

onder de nodige mediabelangstelling, officieel worden geopend door wethouder Van Daalen en Jan Troost van de cc-raad (Chronisch Zieken- en Gehandicaptenraad). Inmiddels zijn er al vier andere geplaatst, in Hilversum, Loosdrecht en Spijkenisse. De zorgkamers worden geleverd door PasAan, een samenwerkingsverband van drie bedrijven: De Meeuw bouwsystemen, Op Maat woningaanpassingen en DAZ, dat is gespecialiseerd in zorginnovatie. PasAan laat de zorgkamers kant-en-klaar in de fabriek bouwen en verhuurt of verkoopt ze (en andere hulpmiddelen) aan woningcorporaties of particulieren. Voor de begeleiding heeft PasAan eigen ergotherapeuten en bouwkundigen in dienst. Steeds meer gemeenten financieren de zorgkamers of -woningen vanuit de Wet →

Boven: het toilet is mechanisch in hoogte verstelbaar. Rechts: bijna alles in de zorgkamer is op afstand te bedienen. Geheel rechts: het douche/föhn-toilet.

maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Ruud Dirkse, één van de initiatiefnemers van PasAan, is nauw betrokken geweest bij de voorbereiding en de plaatsing van de zorgwoning van Daan en Jacky. ‘Het systeem van kant-en-klare units bestond al langer, maar wij zijn met de kwalitatief hoogwaardige zorgkamer een stuk verder gegaan. Als mantelzorgconcept is het volgens mij een wereldprimeur. Het is volgens ons echt een gat in de markt. Het maakt de kwaliteit van het leven van patiënten en mantelzorgers zoveel beter.’

Geld over voor mantelzorg

Mantelzorg is dit jaar een hot issue, omdat er veel geld voor is. Er is vorig jaar namelijk veel geld overgebleven uit een ‘bonuspotje’ voor mantelzorgers. Door de strenge voorwaarden kwam bijna niemand daarvoor in aanmerking en bleef er 32 miljoen over. Dat is dit jaar naar rato onder de gemeenten verdeeld. Grote gemeenten als Am-

sterdam en Rotterdam krijgen het meest (ruim 1,5 miljoen), maar ook voor kleinere gemeenten gaat het om tienduizenden euro’s. En daaruit kunnen de nodige zorgunits worden bekostigd. De gemeente Eindhoven geeft het goede voorbeeld en roept inwoners die belangstelling hebben op om zich te melden bij het Wmo-loket.

De zorgkamer is ruim 25 vierkante meter groot en zit boordevol nieuwe snuffjes op het gebied van domotica. Jacky: ‘Ik ben vooral heel blij met de ingenieuze tillift die mijn werk enorm heeft verlicht. Ik hoef Daan nu niet meer in en uit bed te tillen. Dat doet de lift voor me.’ De lift hangt aan een plafondbail die door de hele zorgkamer loopt, inclusief de badkamer en het toilet. Jacky: ‘Heel slim is de erker waar het bed in past, waardoor er genoeg ruimte is om met de rolstoel achter het bed langs te rijden. En Daan kan nu weer zelf het licht aan- en uitschakelen met een afstandsbediening. Vroeger moest ik dat doen.’ Ruud: ‘Toilet, wastafel en diverse andere voorzieningen hangen aan een rail langs de wand. Daardoor is alles gemakkelijk instelbaar en verplaatsbaar, zowel bij veranderingen in het ziektebeeld als na een verhuizing naar een nieuwe woning. Heel handig is het mechanisch in hoogte verstelbare toilet, in combinatie met een draaischijf waardoor je makkelijk van de rolstoel op de wc-bril kunt komen. Na een grote boodschap is afvegen met wc-papier niet nodig omdat het toilet, net als een bidet, werkt met een douche en een föhn. En alles is op afstand met één druk op de knop te bedienen. Het toilet heeft een vermaler en is daardoor simpel op het riool aan te sluiten. Ook andere voorzieningen, zoals de wastafel, zijn trouwens simpel met een inbussleutel in de breedte en de hoogte in te stellen, afhankelijk van de wens van de patiënt. De zorgkamer is bovendien heel milieuvriendelijk. In een kast zijn een warmtepomp en een ventilatiesysteem ingebouwd die zorgen voor een prettig binnenklimaat. Naar believen wordt zachtjes warme of koude lucht de kamer ingeblazen. Zeven keer per dag wordt de lucht totaal verversd.’ Jacky: ‘Het fijne is dat de zorgwoning ons geen cent extra huur kost. De gemeente heeft alle kosten voor haar rekening genomen.’

Eerste zorgwoning in Eindhoven

Behalve de zorgkamer levert PasAan ook aanbouwbadkamers en zelfs complete zorgwoningen. Soms is een tuin niet groot genoeg voor een zorgkamer of volstaat het plaatsen van alleen een badkamer. Zo’n aanbouwbadkamer ziet er hetzelfde uit als de zorgkamer, even ruim en met dezelfde inrichting. Veel verder gaat de complete mantelzorgwoning, waarvan de eerste op 8 mei in de tuin van een eengezinswoning in Eindhoven werd geplaatst. Het is een compleet verplaatsbaar huis

van 54 vierkante meter (met een halletje, een woonkamer met open keuken, slaapkamer en badkamer), met een betonnen vloer, stalen constructie en een stenen buitenafwerking. Ook hier zijn de voorzieningen op maat aangebracht, zoals een in hoogte en breedte verstelbaar toilet en wastafel, brede deuren en een aanpasbaar keukenblok. En met dezelfde energiezuinige en milieuvriendelijke installaties. De bedoeling van de zorgwoning is dat bijvoorbeeld zorgbehoevende ouders zo tijdelijk bij hun kinderen in de tuin komen wonen, zoals in Eindhoven het geval is. Je woont dicht bij elkaar maar toch met een eigen woning en privacy. De situatie in Eindhoven is een mooi voorbeeld van samenwerking tussen verschillende partijen. De mantelzorgwoning is gekocht door een corporatie, die de woning vervolgens verhuurt aan de 84-jarige bewoonster. Zij krijgt gewoon huurtoeslag. De gemeente Eindhoven maakt deze constructie mogelijk door vanuit de Wmo de verplaatsingskosten te vergoeden. Ook heeft de gemeente snel een bouwvergunning verstrekt.

Uitkomst

PasAan verwacht dat het nieuwe mantelzorgconcept ook op andere plekken uitkomst kan bieden. Ruud: 'Veel corporaties en gemeenten reageren enthousiast. De zorgkamer of -woning komt niet alleen tegemoet aan de wens van veel zorgbehoevenden en hun familieleden, maar het is ook een manier om het voorspelde tekort van 30.000 plaatsen in verpleeg- en verzorgingshuizen

De ingenieuze tillift verlicht het werk van Jacky enorm.

aan te pakken.' PasAan is ook met enkele zorginstellingen in gesprek voor andersoortige inzet van de mantelzorgwoning. Zo kan een groepje mantelzorgwoningen bij elkaar een moderne kleinschalige wooneenheid vormen, met meer privacy voor bewoners dan in traditionele woonvormen. Ook kan een mantelzorgwoning een dependance van een verpleeghuis worden, naar analogie van de logeerhuizen. De mantelzorgwoning kan ook beschouwd worden als een flexibele kangoeroewoning of aanleunwoning. Natuurlijk kunnen particulieren de mantelzorgwoning of -kamer kopen, maar daarvoor moeten ze dan wel diep in de buidel tasten. De kosten zijn afhankelijk van locatie, voorzieningen en hulpmiddelen. Een kant-en-kare zorgkamer kost al gauw € 60.000 en een mantelzorgwoning ruim € 100.000. Ruud: 'Dat lijkt veel maar is nog altijd goedkoper dan de traditionele bouw.' ←

Meer informatie?

Bent u nieuwsgierig geworden en wilt u meer informatie?

Kijk dan op:
www.pasaan.nl of
www.anderszorgen.nl/mantelzorg.

De eerste complete zorgwoning werd op 15 mei geplaatst in Eindhoven.

